

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Дизайнер обкладинки *Дар'я Ніка*

Мастерова В.

М32 Осіннє танго : роман / Валентина Мастерова. —
Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»,
2024. — 288 с.

ISBN 978-617-15-0654-1

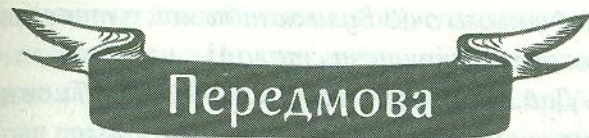
Як жити, коли найрідніші виганяють із власної хати та власного життя? Де душа може знайти прихисток, коли навколо тебе зовсім чужий світ? І що робити з несподіваним почуттям, що заповнило тебе попри всі сумніви, заборони й умовності світу?

Ксені, як і багатьом українцям, добре знайомі відчуття втрати і шемкої туги за рідним краєм. Та їй не звикати боротися — і нести іскру тепла всюди, де б не опинилася. Але й любов ще довго блукатиме сиротою по світах, знаходячи тимчасовий притулок у ще не спалених серцях...

УДК 821.161.2

- © Мастерова В. М., 2023
- © Depositphotos.com / Vadim Vasenin, jessicahyde, обкладинка, 2024
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2024
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2024

ISBN 978-617-15-0654-1

Любов живе в кожному з нас, допоки ми живі.

Валентина Мастерова

Коли людина потрапляє у безвихідь, бо за спиною моторошні спогади, а попереду глибочезна прірва, і з-під ніг уже осипається край землі, який тягне силоміць униз, тоді крила Янгола затуляють душу від падіння в безодню, даруючи надію, окреслюючи шлях до спасіння.

Новий роман Валентини Мастерової «Осіннє танго» своїм багатограним виміром дійсності є таким орієнтиром у мить відчаю та скрути.

Головна героїня роману — сільська жінка Ксеня — все своє життя була правдолюбкою, щирою до близьких і собі поблажок не давала. Так і сина виховувала. Тільки, напевно, чистої душі замало, щоб Небо гідним життям обдарувало.

Кохання пішло чужими стежками, бо жити з обов'язку непросто, та й не кожна людина спроможна цінувати скарб, який і скарбом не вважає, бо ж не доросла, не добачила. За все нас чекає розплата і, дякувати Богові, що не діти роздають борги за гріхи своїх предків.

Чужий гріх окошився не лише на Ксенії, а й сина покалічив.

«Чиї у нього очі? Були ж ніби мої, а тепер...»

Син аж підскочив за столом:

— Дай хоча б день пожити без тебе! Ти ж во де у мене, — черкнув себе долонею по горлу.

Як не розірветься материнське серце, розуміючи, що в жилах своєї єдиної дитини тече не кров, а отрута...

Та, хоча б яким непроглядним не здавалося життя, живу душу на прив'язі не втримати. Вона здатна злітати й шукати кращого, душа готова на самопожертву, на відданість, на любов. Любов до всього сущого.

Саме вона дає сили почати життя з чистої сторінки, побачити тих, хто був справжнім у цій коловерті днів і ночей, зумів вистояти в лихі дев'яності, не втративши гідності й людяності.

«Батькова хата на крайній вулиці за вигоном, ніби відірвана від села».

Оця коротка фраза така багатозначна і така страждена, як наша змучена Україна. Ніби відчакнута від усього світу, ласим шматком спонукає загребти вже й так видоєну досуха, виснажену землю — найбільший скорб — годувальницю нашу. А що народ? Як і Ксеня тулить гніздо з нічого, де б не присів, прибирає, білить і наповнює теплом власну оселю.

«Самотина лякала, але вже не так, як уночі, коли безвихідь обступала з усіх боків разом із глухою темрявою. Від вогню в хаті робилося затишно, наче оживала не лише піч, а й сама хата».

Та хіба ж дасть оте вселенське завидуюче око жити і свою латочку обробляти, хліб і майбуття плекати!

— Багато заробила у фермера?

— На хліб і на світло стане — ні в кого не проситиму.

Та тільки-но хто зіпнеться на ноги, спаплюжити, спопелити, відібрати... Це куди легше, ніж працювати до сьомого поту, кривавими мозолями крихту заробляти.

Коли помалу заглиблюєшся в непросту сюжетну лінію роману, перед очима постає реальна панорама сьогодення з його щедрим на лихо буттям. Не за довгим карбованцем — за копійкою, щоб вижити і прогудувати своїх дітей, зіщулюючись від очікування поневірянь у чужинській стороні, їдуть світ за очі молоді й старі, бо рідна Батьківщина нині, як мачуха — захоче, кине кістку чи сухар, а не схоче, то й хрестом освятить.

Попри все злиденне та потворне, у кожному рядочку, у кожному словечку відчувається, що авторка до щему любить свій край, свій поневолений народ, який столітні поневіряння не поставили на коліна.

Сцену танцю старого Свиридка у святкових хромових чоботях, коли тужну пісню виспівують його сини, неможливо читати без трепету й хвилювання:

«Так гарно, наче заново на світ народився. Не думав, що доживу до такого празника. Ану ж, синочки, порадуйте й ви старого батька».

Кожна деталь, кожний натяк — це інструмент майстра, що словесним мазком підводить читача до сутності образу, віддзеркалення колоритної величі українського народу.

Валентина Мастерова філігранно виписує драматичні колізії у стосунках героїв, де найрідніші виявляються найлютішими ворогами, а чужі підставляють плече тоді, коли відчай бере за горло, коли бігти нема куди, бо скрізь провалля сваволі можновладців, та й не тільки.

Душу рве несподіваний образ пічника — таджика, людини високоосвіченої, поліглота, який теж для своєї батьківщини став вигнанцем і мусив заробляти собі на життя руками, бо його високоінтелектуальний фах зневажили у рідному Таджикистані. Та хіба ж він один?

Тонко змальовано почуття душевної близькості української жінки до людини іншої національності, адже вони відчували власну ментальну спорідненість — спорідненість духовно багатих людей, яким не потрібно доводити, хто є хто.

Чамшед якийсь час дивися на розкішне дерево, потім усміхнувся:

— У Таджикистані у мене також росте шовковиця, старіша, правда, бо ще дід садив.

— А чого ж ви тут, а не вдома? — вихопилося у Ксені.

— Бо війна. — Пічник глянув на жінку, посерйознішав. — А я не хочу воювати, ні за тих, ні за інших — усі вони убивці.

Смерть не має національності й однаково усім страшна.

Смерть, яку сіє чиясь загребуща душа, бо їй випікають очі чуже щастя й родинний затишок, їй не буде спокою доти, доки є що відібрати собі ненаситній.

Несподівані повороти сюжету аж дихання перехоплюють, коли волею авторки доля зводить у далеких світах чужі долі, що сплітаються в одне ще з часів далекої минувшини. Криваві воєнні сторінки озиваються гіркотою з Другої світової, вчепивши Афганістан і аж до сьогодні...

Головна героїня вже змирилася, що змушена жити на околиці. Їй не звикати починати виполювати бур'яни

не лишень у полі, а й у власному житті, але Небу згори видніше.

Після низки втрат і розчарувань доля закидає Ксеню в Німеччину, де ти вже й не людина, а так, робоча сила, попихач. Навіть моральні якості української жінки апіорі визначено гульвісою й покидьком, бо ж він — німець, господар у своїй державі, де верховенствує закон. Закон, неписаний для всіх інших.

Почуття ненависті не дає дихати Ксені, хіба не тут залишився лежати її дід Яків, та й не він один удобрював власною кров'ю ці малородючі землі.

Та не все так сумно і безнадійно. Щодень сонячний промінь кидає новий натяк, нову стежку освітлює, встигай розплющувати очі. Виявляється, що й ненависть не вічна, коли справжнє чисте почуття запрошує до танго, хай і запізно, хай і посріблене сивиною років і спогадів.

Як не боролися з тим клятим коханням, таким недоречним, таким несвоечасним, та ДОЛЯ іноді як накрутить, жодному літератору таке не вигадати. Кинувши ту ноту любові, що зерням укорінилася та проклюнулася ще до народження Ксені, саме вона й поклікала на схилі літ їхати туди, де самотина душу виймає, близьким немає до тебе діла, тільки твої статки ще щось важать.

Полковник Гюнтер, образ якого нестандартний, як і весь роман, прожив усе життя, караючись і переосмислюючи його, адже вижив лише дякуючи «ворогу», вижив, щоб нарешті стати щасливим.

«І що? — запитав подумки чи то у нього, чи у себе. Несподівано всміхнувся до фотографії: — Це ж ти її привів у мій дім — правда? Правда. Добрий ти, Якове. Ох, і добрий».

«*Ти знаєш, Якове, на самоті й коньяк не п'ється. На самоті і мед гірчить. — І несподівано різко вимовив: — Краще б ти мене тоді застрелив.*»

Гострі суперечності персонажів перевертають усю душу читачеві. Тонко, щиро і так достовірно виписано діалоги, що мимоволі опиняєшся поміж тих героїв, ходиш поряд із ними, співчуваєш, хочеш щось запитати, вберегти.

Що робити, коли не відаєш, де голову прихилити, куди податися?

«*Те “додому” болісно вколело Ксені в серце. До якого дому?».*»

Журиться заробітчанка, а з нею і вся Україна. Вона б і рада крильми закрити своїх покинутих дітей, та довго не гояться понівечені крила.

Тільки думка, як визріє, добром дивися, та й проросте: «*А це таке, що пилом не припадає і з вітром не розвіюється — десь та проростає.*»

Можна писати-переписувати ще й не один десяток сторінок, адже думки штовхаються, поспішають одна поперед одної, бо роман «Осіннє танго» — не просто черговий твір майстрині. У ньому порушено соціально-політичні проблеми нашого суспільства, гостро виписано викривлені моральні якості зовнішнього благополуччя, викрито зло у всій його пекельній сутності. Куди не глянь — картини потворного сьогодення, знищеного села, спаплюженого байдужістю безвладдя та безвідповідальності тих, за кого те село руку тягло, кому кишені набиває своїми слізьми та молитвами. А ще червоною ниткою пробігає антивоєнна тема, наголошуючи, що будь-яка війна несе знищення, сирітство, руйнацію скрізь, куди дістане її зажерливий подих.

Багато чого лежить на поверхні, а ще більше сховано в цьому епохальному романі, який пройшов крізь ті війни, тут вона не одна, та й кінця їм немає.

Ні переможців, ні переможених. Трясуть нашу нещасну землю, як чорт грішну душу, а коли озирнутися, щоб зрозуміти, за віщо кара, тоді й молитва не спасе, за прокляттями її не чути.

Однак закінчити хочу на мажорній ноті.

Про що новий роман Валентини Мастерової?

Про кохання. Про осіннє пристрасне кохання. Вистраждане, довгоочікуване. А ще про любов! Любов до людей, до рідного краю, до українського села і наймилозвучнішого українського слова. Слова, яке робить нас неповторними, унікальними й нездоланими. Хіба не з нього все починалося?

Воно навертає нас доторкнутися до чиеїсь душі, віддаючи частку своєї власної.

«СЕРЦЕМ ДО СЕРЦЯ».

Ліна Ланська